

Változhat az Előadó-művészeti Törvény

Rövidesen elérkezik a 2010-es regisztrációs adatok beküldésének végső határideje és elkezdődik az adatok feldolgozása, a zenekarok „teljesítményének” mérlegre helyezése. Több mint egy éve fogadta el a Parlament az Előadó-művészet támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól rendelkező törvényt, amely mérföldkőnek tekinthető a magyar jogalkotásban. Az addig példa nélkül állóan széleskörű, több mint egy éves szakmai egyeztetésen felül végre nevesítette a törvény az előadó-művészetet és kimondta, hogy ennek támogatása az állam feladata. A törvényre felfigyelt egész Európa, és számos elismerés mellett már több ország is vizsgálja átvételének, saját jogrendszerébe való beillesztésének lehetőségét. Azonban – már az elfogadásánál is nyilvánvaló volt – hogy megszületésének áráként néhány olyan megfogalmazás is bekerült a jogszabályba, amely nem egyezett az eredeti elképzelésekkel. Az sem volt kétséges, hogy apróbb csiszolásra lesz szükség a regisztrációs adatok beérkezése és ezek elemzése után. Éppen ezért az Előadó-művészeti Tanács (EMT) javaslatára ismét sor került a szakmai területekről érkező észrevételek és javaslatok összegyűjtésére. Szövetségünk elnöksége a beérkezett anyagokat összegezve, azokat továbbította az EMT Zenei Kollégiuma felé. Ez utóbbi pedig március első napjaira kidolgozta a törvény módosítási javaslatának szövegét, amely az EMT elé kerülhet megvitatásra.

A javaslattevő tagzenekarok természetesen kizárólag saját érdekeik felől közelítették meg a kérdéseket, de az észrevételek zöme két tárgykörben volt a legmegalapozottabb: a létszám és a fenntartó fogalmának egyértelművé tételében. Ehhez társult Szövetségünk javaslata, amely új elemként jelenítené meg a teljesítményértékelési eljárást. Ennek alkalmazása esetén a költségvetési törvényben e szempontokra megállapított arányú központi költségvetési támogatás illetné meg az előadó-művészeti szervezeteket.

Lapunk hasábjain most ízelítőt adunk három különböző fenntartói rendszerbe tartozó tagszervezetünk álláspontjáról, illetve az EMT elnökének, Dr. Gyimesi Lászlónak a lehetséges és javasolható módosításokról alkotott véleményéről. Mindezekről nyílt vitát tartunk Szövetségünk soron következő közgyűlésén, március 23-án, Zamárdiban.

(A Szerk.)

„Az előadó-művészeti törvény jelenlegi állapotában diszkriminál”

Hollerung Gábor úgy véli, az egyéni teljesítményeket jobban kellene jutalmazni

A Budafoki Dohnányi Zenekar vezetője az egyik legnagyobb gondnak az előadó-művészeti törvényben azt tartja, hogy nem honorálja a tényleges munkaviszonyban foglalkoztatottak számát. S úgy vélekedik, a kritérium-rendszerben tisztázni kellene a hangverseny fogalmát, s a regisztrációt 30–35 koncerthez kellene kötni. Ahogy szükség lenne a fizető néző jelentésének pontosabb körülírására, hiszen a 22 ezres szám véleménye szerint valós tartalommal nem tölthető meg. A fenntartói támogatáshoz mechanikusan hozzárendelt támogatási összeget pedig igazságtalannak tartja. S azt gondolja, érdemes lenne a keret bizonyos százalékát arra fordítani, hogy kompenzálják a jelenlegi anomáliákat, s a jelentős egyéni eredményeket elismerjék.

– De nemcsak a törvény végrehajtásáról, értelmezéséről, a miniszteri rendelet módosításáról kell beszélünk – mondja Hollerung Gábor – hanem érdemes tágabb összefüggésben is vizsgálni mindezt, hiszen az együtteseknél akadnak olyan gondok, melyek túlmutatnak a művészeti törvényen. Végig kell gondolni először is azt, hogy ma Magyarországon, húsz évvel a rendszerváltás után, van-e erőnk a kérdésekre őszinte, világos válaszokat adni. A fenntartói mechanizmus ügyében ugyanis teljesen a homokba dugjuk a fejünket. E kérdésben szükség lenne arra, hogy a zenész szakma közös koncepciót képviseljen.

Magyarországon történelmileg nem adottak a feltételek a privát szféra bevonásához. Ez még sokáig így lesz... Ezért az államnak kell döntenie a szerepvállalásáról, a szakma álláspontjának a figyelembe vételével. Ebből a szempontból azonban az előadó-művészeti törvény a jelenlegi állapotában diszkriminatív. Egyfelől teljesen illogikus ugyanis, hogy egy állami tulajdonú részvénytársaságnak zenekart kellene fenntartania, másfelől az állam által különböző módon fenntartott zenekarok nem kapnak pluszpénzt, miközben fenntartási körülményeik rendkívül heterogénnek mondhatók... Az államnak kell határoznia arról, miért, milyen technikával és milyen finanszírozási mértékkel tart fenn együtteseket. Hiszen az önkormányzatok is állami szférába tartoznak. Sajnos azonban Magyarországon az utóbbi húsz évben az önkormányzatok ki vannak éhezve...

I Az előadó-művészeti törvény fontos eleme az önkormányzati kötődés...

– Skizofrén állapot, hogy nem valós viszonyba kényszerítünk bele együtteseket, s arról azt hitetjük el, hogy az igazi... Sok zenekarnak szerződése van önkormányzattal, de ezek többnyire az önkormányzati zenekarok kiegészítő finanszírozását megcélzó laza kapcsolatok. Egyébként én önkormányzati párti vagyok, s nemcsak azért mert a Budafoki Dohnányi Zenekar így működik, hanem azért is, mert ebben hiszek. A feltételrendszert kellene megteremteni, hogy az önkormányzatoknál valóban legyen pénz, és szándék is az együttesek fenntartására. Semmilyen módon nem ösztönözném az ilyen látszatviszonyt. Az önkormányzatiság értelme a lokális kultúra. Ebben a pillanatban kulturális szempontból Budapest még mindig egy vízfej, miközben azért akadnak olyan kerületek, ahol a lokálpatriotizmusnak igenis komoly jelei vannak. Jelentős kulturális élet folyik mind Budafokon, mind pl. a lakóhelyemen, Pestlőrincen. A „Dohnányi” körül komoly közönség jött létre, tradíciók születtek kerületünkben. Mindezek mellett végig kellene gondolni a Filharmónia jövőjét is...

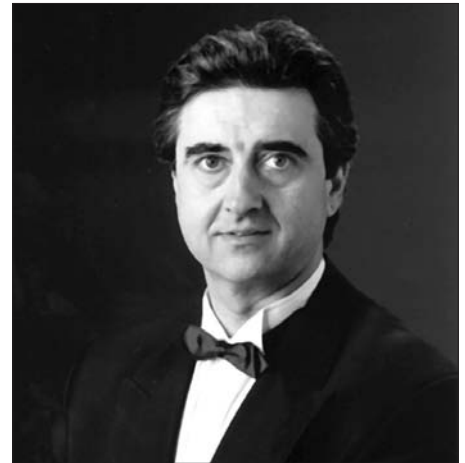
I Sok helyen már elvesztette a feladatát...

– Aki egy régió meghatározó szervező intézményeként vagy személyiségeként tevékenykedik, az más struktúrában is marad... Ma már sok helyen külön szervez koncerteket a Filharmónia, illetve az érintett zenekar, és az együttműködésük adott esetben egyik fél számára sem előnyös igazán.

Az így kialakuló konkurenciának akkor van értelme, ha az abban résztvevők legalább logikájában azonos feltételrendszerrel rendelkeznek. Ez igaz más „kultúra csináló” intézményekre is. Ha az előadó-művészeti törvény a művészeti műhelyeket preferálja, akkor látni kell, hogy ezek az adott esetben hatalmas összeget felemésztő intézmények az egyes zenekarok létét meghatározó módon befolyásolhatják... Én több mint 20 éve mániákusan ismétlgetem, hogy poszt-sztálinista mechanizmusokat cipelünk magunkkal, s ez részben a mi bűnünk, mert az elmúlt húsz évben elhitettük magunkkal, hogy speciel a zenei életben minden jó volt úgy, ahogy ezt már a Kádár-rendszerben megszoktuk... Nagyon nehéz persze megmondani, ki maradjon életben a művészeti élet jelenlegi szereplői közül és ki nem... De nem is kell ítéletet mondani senki fölött. S ezt azért is gondolom így, mert a Budafoki Dohnányi Zenekar élete korábban arról szólt, hogy nem egykönnyen nyert bebozósítást arra a „villamosra”, amelyen a többi együttes utazott. És a mai napig léteznek reflexek, melyek akadályozzák az új felszálkókat. Itt persze igazi „utasokra”, tehát a meglévő zenekarokkal összevethető, működési logikájú, illetve teljesítményű együttesekre gondolok. A magyar zenei élet, ha őszintén szembe mer nézni a valósággal, bizonyosan nem a status quo fenntartásában érdekelt. Ideje lenne változtatni, s ebben komoly szerepet játszhatnak az előadó-művészeti-törvény részletei.

I Ezért is tartja olyan lényeges kérdésnek, hogy honorálják a tényleges munkaviszonyban foglalkoztatottak számát.

– A két dolgot ugyanis ketté kellene választani. Egyfelől, az, hogy ki regisztrálhat és ki nem, abban elfogadható, hogy egy zenekar, amely főhivatású zenészekből, átlagosan x létszámban és y koncertet ad, az tartozik az I. kategóriába. De amikor a támogatási pénzt elosztják, legyen lényeges, hogy ki ad állást, s ki az, aki csak szerződött a muzikusokat. Ezért is javasolom az állásban foglalkoztatottak fogalmának egyértelműsítésére egy adott összeg, pl. a minimálbér másfélszerese utáni járulékfizetés megnevezését. Az alkalmazotti viszony a munkavállalóknak biztonságot nyújt, viszont komoly terheket ró a fenntartóra. Ha ez sehol nincs figyelembe véve, az nagyon igazságtalan helyzetet teremt. Húsz esztendőn keresztül azt hallgattam, hogy akkor leszünk zenekar, ha hetven embert főállásban foglalkoztatunk... Nem lehet ezután azt mondani, hogy nem érdekes a főállásúak száma, hanem az a leg-



fontosabb, mennyit ad az önkormányzat! Honorálni kell azt is, ha valaki egzisztenciát biztosít a muzikusoknak. S természetesen annak szintén van értéke, ha a zenetanárok kiegészítő rendszeresen koncerteznek, de ezt nem lehet összemérni a főállású zenészeket foglalkoztató együttesekkel.

I S úgy vélekedik, hogy a kötelező hangversenyek száma is legyen 30–35...

– Mert ennyi van. Készítettem egy kimutatót, amelyben összevettem a zenekarok mutatóit, kezdve a fenntartói összegektől az ifjúsági bérletek számáig. S ebből is kiderül, nagykoncertből ennél nem lehet többet tartani. A mi együttesünknek ennél magasabb a tényleges fellépési száma, hiszen egyrészt Budapesten valamelyest könnyebb a helyzet, és meg is tanultuk az elmúlt évek alatt eladni magunkat. Vidéken azonban ilyen hangversenyszámot produkálni sokkal nehezebb. Így sokan arra vannak kényszerítve, hogyha úgy tetszik, relatív koncerteket csináljanak. S ennek semmi értelme. Arról nem is beszélve, hogy óriási különbség vannak városok és városok között, s emellett van, ahol kötelező az operaszolgálat is. Így bizonyos mértékben a zenekari büdzséből finanszírozunk operajátszást. Arról nem is beszélve, hogy az egyik együttes régiós, a másik nem, így eltérők a feladataik.

I S hogyan sikerült összeszedni ezeket az adatokat?

– A nyilvántartásból, s ezek nem titkos számok, s rengeteg adat az együttesek honlapján is szerepel. Ahol nem tudtuk megszerezni a megfelelő számot, ott ezt jeleztük. Az derült ki, hogy csodák nincsenek... Elmentmondásos az is, hogy sokan ismétlő estekből érik el a megfelelő koncertszámot. Ez pedig nem mérhető össze egy olyan hangversennyel, ami kottabérléssel, vendégművészek felkérésével, öt-hat próbával

valósul meg. Legyen az a hangverseny, ami önálló produkció. Nagy érték a sorozat, a kamara- és az ifjúsági koncert, csak a kettőt ne keverjük össze... Közös érdekünk lenne az is, hogy mindez jól láthatóan különüljön el. Ezt is igazságosabbá kell tenni. A valós szám tényleg 30–35 nagykoncert...

I Úgy véli, a fizető nézőszám sem reális...
– Ne ámítsuk magunkat. Valóban szükség van minimumra, de ezt már csak a szervezési átfedések miatt is nehéz megítélni... Az sem lehet teljesen mindegy, hogy turisztikai vállalkozást támogat-e az állam vagy a zenekar törzsközönségét (egy értékes turisztikai vállalkozást támogasson az állam, csak ne egy művészeti együttesen keresztül). Az a tragédiánk, ha valaminek az ellentmondását

felvetjük, az valaki számára érdeksérelemként fogalmazódik meg... A nézőszámok és a valóság viszonya is kérdéses, hiszen mindenki vattáz, szakmai jegyeket ad ki. Óriási piaca van a meghívásoknak, sokezer réteg jár így koncertre, hatalmas listák léteznek, s emberek élnek abból, hogy hangversenyeket töltenek meg. Ezt meg kell állítani, mert ez az út az öngyilkosságba vezet... Becsajjuk magunkat, és egyre kevesebben lesznek hajlandók fizetni a belépőkért. Mindez alapján úgy vélem, hogy a fizető nézőszám határát 15 ezernél kellene meghúzni.

I Abogy a fenntartói támogatások kapcsán is van módosító javaslata...
– Igazságtalannak tartom azt, hogy a fenntartói támogatáshoz mechanikusan rendelik

hozzá a támogatási összeget. Itt lényeges lenne, hogy figyelembe vegyék a fenntartó önkormányzat nagyságát, s azt is, hogy mekkora költségvetési keretből gazdálkodhat. Így megjelenhetne az egyes önkormányzatok tehervállalásának a mértéke. Úgy vélem, a támogatási szempontok mértékeit is módosítani kellene. Igazságosabb lenne, ha a munkaviszonyban foglalkoztattottak száma és a súlyozott fenntartói támogatás azonos mértékben, kb. 25%-ban számítana. S a jelenleginél nagyobb mértékben kellene, hogy súlyt kapjon az ifjúsági hangversenyek, a nagykoncertek száma. A keretből arra is juthatna pénz, hogy a jelenlegi anomáliákat orvosolni tudják. Emellett valami módon jutalmazni kellene az egyes zenekarok teljesítményét is... R.Zs.

„Ötvenmillió forintot veszíthetünk”

Csák Judit a tágan értelmezett fenntartó fogalmát tartja jónak

A Concerto Budapest, azaz a korábbi Telekom Szimfonikus Zenekar jelentős összeggel, közel ötvenmillió forinttal kaphat kevesebbet, ha nem a fenntartóval kötött szerződés, hanem a Ferencvárosi Önkormányzattal kötött megállapodásuk alapján döntenek az központi költségvetési keretből nekik járó támogatásról. A zenekar ügyvezető igazgatója, Csák Judit úgy véli, ezért a fenntartó fogalmát tágan kellene értelmezni. Fontos lenne az is, hogy az elosztásnál nagyobb súllyal essen latba az igényes műhelymunka, a kortárs darabok bemutatása, illetve, hogy ne küszöbszámokhoz ragaszkodjanak, hanem inkább sávokat állapítsanak meg.

Az előadó-művészeti törvény több tekintetben pontosításra szorul, mivel a jelenlegi szöveg ellentmondásai miatt olyan alkalmazási gyakorlat alakult ki, amely – az ügyvezető igazgató véleménye szerint – sérti az esélyegyenlőséget. Nem ért egyet azzal, hogy az Előadó-művészeti Iroda támogatóként kizárólag az önkormányzatokat nevesítette, valamint azzal sem, hogy a fenntartó fogalma csak egy technikai jellegű besoroláshoz szükséges, és csupán tájékoztató jelleggel használható.

Csák Judit elmeséli, először nagyon örültek, amikor azt a szabályozást találták a törvényben, hogy a fenntartó bármely természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiségű társaság lehet, hiszen ennek tudatában úgy gondolták, a Telekomtól kapott támogatásuk számít bele abba, hogy milyen nagyságú összeget kapnak a központi költségvetési támogatásból.

„Később az Előadó-művészeti Iroda tájékoztatása után szembesültünk azzal, hogy kizárólag az az összeg számít, amit a Ferencvárosi Önkormányzat ad, amellyel közszolgálati szerződést kötöttünk. Az önkormányzat kezdetben az évente adott 300 ezer forint támogatását végre felemelték évi 5 millióra, ami óriási növekedés. Hatalmas áldozat ez az önkormányzattól, s jelzi, mennyire elismerik a zenekar munkáját, de jóval kisebb összeg, mint az a pénz, amelyet a Telekomtól kapunk, s amelyről szerződés rendelkezik még a következő esztendőben is. Ha a Telekom támogatása számítana, akkor az együttes 50 millióval kaphatna több pénzt a mostani irányelvek szerint, s ez nagyon jelentős összeg... Azt is gondnak tartom, hogy sokan úgy gondolják, ha mi több pénzt kapunk, azt más zenekaroktól kell elvenni, pedig ezt mi nem így látjuk... „Csák Judit szerint túlzás az is, hogy a köz-



ponti költségvetési támogatás elosztásánál 50% -ban számít az önkormányzattól kapott támogatás nagysága, miközben korábban csupán 35%-ról volt szó. Így hiába teljesít valaki a többi szempontrendszerben nagyon jól, nem tudja jelentősen növelni a végösszegét...

Ráadásul a zenekar (akkor még Telekom néven) már tavaly is nehéz anyagi helyzetbe került, össze elfogyott a pénzük. Az előre menekülés mellett döntöttek, így tartották meg a hangversenyeket, ezért náluk különösen sokat számít az a plusz-mínusz ötvenmillió...

Csak Judit is egyetért azzal, a más együttes vezetői által tett felvetéssel, hogy érdemesebb lenne kisebb koncertszámot meghatározni, hiszen a Concerto Budapestnél az átlagosnál több és intenzívebb munkával készülnek a hangversenyekre, mert nagyon fontos elvárásuk a minőség. Ahogy náluk az is lényeges, hogy sokszínű programmal lépjenek pódiumra, ne ugyanazt játsszák el többször egymás után. A Concerto Budapest művészi munkájához tartozik, hogy kamarakoncerteken is muzsikáljanak a tagjaik, erre is nagy figyelmet fordítanak, de ezek a koncertek nagymértékben lerontják a törvény által előírt statisztikai adatokat, a létszám és a fizetőnévösszám vonatkozásában. Csak Judit azzal is egyetért, másképp kel-

lene súlyozni, jobban kellene jutalmazni azokat az együtteseket, amelyeknél a kortárs darabok jelentős szerepet játszanak, hiszen ezeknek a műveknek a megrendelése, kottabérlése, betanulása jóval nagyobb összeget emészt fel, mint a szokványos koncertműsorok. Emellett a fizetőnézők sem erre váltanak elsősorban jegyet...

„Mi minden évben hirdetünk kortárs bérletet, mert az együttes repertoárjában ezeknek a műveknek jelentős szerep jut.”

A Concerto Budapest ügyvezető igazgatója szerint az is jó lenne, ha nem küszöbszámok szereplnének a törvényben, amelyeket az I. kategóriához muszáj teljesíteni, inkább töl-ig határokat tartana jónak. Így nem esne ki automatikusan az a zenekar, amely

valamely számot nem ér el, hanem arra a kritériumra kisebb összeget kapna. Így például a fizető névösszámot is meghatározhatnák 18–22 ezer között, s ha valaki nem éri el a 22 ezret, akkor csökkentett, ha pedig magasabb névösszámot ér el, akkor jelentősen megnövelt szorzót kapna.

Csak Judit nem tartja jónak, hogy a jelenlegi szabályozásból kilóg néhány nagy együttes, s az előadó-művészeti törvény több pontja aszerint értelmezhető, hogy éppen milyen oldalról vizsgálják...

„Nagyon lényeges, ha már megszületett ez a törvény, akkor tényleg legyen egyértelmű. Vagy fekete vagy fehér, de ne lehessen így és úgy is értelmezni” – teszi hozzá befejezőképpen.

„A regisztráció utáni helyzet nem a törvény szellemiségét igazolja”

Szklenár Ferenc szerint nem valósul meg a zenekarok azonos megítélése



A Duna Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője, Szklenár Ferenc úgy véli, hátrányos helyzetbe kerülnek azok a nem önkormányzati zenekarok, akik azért, mert 100%-ban állami fenntartásúak, ki vannak zárva az előadó-művészeti törvényből adódó lehetőségekből. Fontosnak tartja azt is, hogy a költségvetési támogatás elosztásakor nagyobb súllyal essen a latba, hogy valójában hány főállású zenészt foglalkoztatnak, valamint az is, hogy az adott együttes mekkora hatékonysággal dolgozik, s mekkora a költségvetése függetlenül a fenntartó jogi helyzetétől.

„Az egyik alapproblémának azt tartom, hogy a törvény a fenntartótól teszi függővé a zenekarok besorolását és támogathatóságát. A jelenlegi helyzetben az is egyértelmű, hogy a hivatásos együttesek azonos megítélése és egységes követelményrendszerre sem valósult meg – mondja a Duna Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője, Szklenár Ferenc. – Úgy vélem, az önkormányzati közszolgáltatási szerződéseknél köszönhetően egyre több kis együttes tud pályázni, ezzel szemben a hivatásos, nagy múltú zenekarok komolyabb összegektől eshetnek el, ha nem ismerik el azonos mértékben a

nem önkormányzati fenntartók kultúrátámogatásra fordított erőfeszítéseit.... A mostani formájában ugyanis a törvény az önkormányzati fenntartású hivatásos zenekarokat kezeli egységes elosztási szempontok alapján, valamint azokat a félhivatásos, amatőr, alkalmi kamaraférfőket részesíti előnyben, melyeknek a fenntartója egy önkormányzat.

A jelenlegi szabályok szerint a hivatásos szimfonikus zenekarok egy része – közéjük tartozik a Duna Szimfonikus Zenekar is, amelynek főállású zenészek a tagjai –, hiába rendelkezik a szükséges hangszerparkkal, tudja teljesíteni az I. kategóriás kamaraszimfonikus zenekarba sorolás feltételeit, a szükséges névösszámot, csak regisztrálni tudott, de még besorolásra sem kerülhetett, mert 100%-osan állami finanszírozásúnak ítélték, anélkül, hogy vizsgálták volna a meglévő költségvetésünk mértékét. A mi

költségvetésünk (létszámarányosan) szinte azonos, mint az önkormányzati zenekarok büdzséje. Ha ez a keret nem egészülhet ki arányos központi költségvetési támogatással, akkor szemben áll a törvényben foglaltakkal, mert nem veszi figyelembe a mindenkori fenntartó zenekar működtetésre fordított önrészét. A központi költségvetési támogatás hiánya igazságtalanul szakmai hátrányba hoz minket. Mint minden együttes, mi is vendégművészek meghívására, hangszervásárlásra, kortárs darabok rendelésére, jogdíjas művek előadására, közönség szervezésére, egyszerűen, hangversenyrendezésre fordítanánk a támogatást. Ma Magyarországon minden hivatásos együttes csak állami pénzből tud létezni, ezért nem lehet különbséget tenni a fenntartók szerint, és nem szabad az eddigi hátrányos elosztási rendszert konzerválni. Ugyanilyen hátrányos helyzetben van az a

zenekar is, akit egy állami cég önmaga, vagy alapítványon keresztül támogat, hiszen jelenleg az ő saját részük sincs kellő súllyal honorálva. Itt sem egységes a mérce. Úgy hallottam a színházi vonalon is gondok vannak, ezért meg kellene vizsgálni, hogy kidolgoztak-e már olyan elosztási feltételrendszert, mely a zenekarok számára is használható. Lehet, hogy egy kreditrendszerrel kellene bevezetni, mint a filmeseknél, hiszen azon a területen is sokféle támogatási forma létezik, akár csak a zenekarok esetében. Ezért konkrét kreditekkel, egzakt számokkal, egységes szerkezetben kellene kezelni a főállású, valamint külön a nem fő-

állású muzsikusokból álló együtteseket. Azt is figyelembe kellene venni, hogy egy együttes milyen éves költségvetéssel dolgozik. Forintosítani kellene, hogy hányan vannak a zenekarban egész, s hányan félállásban foglalkoztatottak, s mennyi bevételt termel az együttes. Számítson, hogy a fenntartó a saját költségvetésének hány százalékaival támogatja a zenekart. Nem várhatunk ugyanis ugyanolyan nagyságú támogatást egy kerületnél kisebb településtől, mint például egy megyei jogú várostól, vagy a fővárostól...

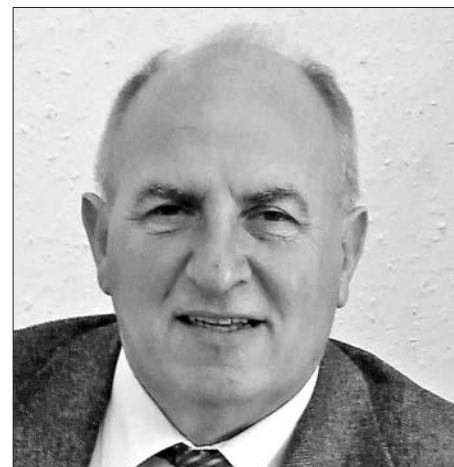
2009-ben megkötöttük a közszolgáltatási szerződésünket egy önkormányzattal a tör-

vény szellemében. Ha együttesünk csak nyilvántartott, de nem besorolt előadó-művészeti szervezet, akkor csak egy kiegészítő támogatásra pályázhat az önkormányzati partnerünk. (A hírek szerint ez a keret idén csupán 20 millió forint körüli összeg lesz, a pályázók száma pedig végtelen...) Ha ez az eset előfordulhat, akkor a törvény vagy annak végrehajtója az önkormányzatiságból érkező kultúrátámogatást sem értékeli?! Úgy vélem, az előadó-művészeti törvény lényege éppen az lenne, hogy egységes elosztási támogatási rendszer szülessen, amelybe minden létező együttes súlyának megfelelően beletartozik!

„A felosztható pénz, azaz a torta nagysága adott...”

Dr. Gyimesi László az előadó-művészeti törvény módosításairól

Az együttesek február végéig jelezhetnék, hogy az előadóművészeti-törvényben milyen módosításokat tartanának célszerűnek. Javaslataik alapján, az újrafogalmazott szöveg szerint tágabban értelmezik a jövőben a fenntartó fogalmát, teljesítményértékelési eljárást is bevezetnek, és a létszámot is más módon számolják. Emellett változnak a határozott időre létesített szerződés felmondásának és hosszabbításának szabályai is. Minderről az előadó-művészeti törvény életre hívója, dr. Gyimesi László beszélt.



emiatt az adókedvezményt sem vehetik igénybe...

– Ez tévedés, hiszen minden együttes, amely regisztrált, igénybe veheti a jegybevételeinek 80%-át nem meghaladó, adóból származó támogatást. Viszont akit 100%-osan finanszíroz az állam, annak miért biztosítson további támogatást?

! Sokak szerint az önkormányzati támogatások is mind-mind állami pénzek...

– Nem egészen, mert az önkormányzatok a költségvetésből számos csatornán keresztül kapnak támogatást, de természetesen feladat ellátására kötelezettek, s nekik el kell dönteni, mit választanak. Mérlegelniük kell, hogy színházat, kollégiumot, járdát, kórházat vagy zenekart finanszírozzanak... Mivel

! Az egyik fő problémát a fenntartó meghatározása jelentette, illetve az, hogy csak az önkormányzattól kapott összeg szerint részesülhetnek a központi költségvetési keretből...

– Erre a helyzetre próbálunk megoldást találni. De azt is előre kell bocsátanom, hogy a törvény alapelvei a közpénz elosztásáról és a közpénz felhasználásáról rendelkeznek, a feladatokat az államnak és az önkormányzatoknak célozzák. A törvény a nem állami, önkormányzati körben kötelezettséget arra vállal, hogy itt is biztosít támogatást. De a törvény alapján sincs kötelezettség arra, hogy mindez azonos feltételek mellett, és módon történjen. Nem is lehetséges, mert egészen más a jogállása egy önkormányzatnak, amely önként vállalt közzeladatokat lát el, amikor egy zenekart vagy énekkart hosszú távon fenntart, mint egy magáncégnek, amikor támogat egy együttest. Más húzódik meg mögötte. Az igazán erős garancia a közzeladatokat ellátó önkor-

mányzatoknál és az államnál jelentkezik... Most mindenesetre megpróbáljuk ezzel a módosítással úgy változtatni a helyzeten, hogy közelítsen egymáshoz a feltételrendszer, és váljon nyitottabbá a nem önkormányzati körben is. Ugyanakkor a javaslat szerint, ha nem állami és nem önkormányzati szerv a zenekar vagy az énekkar fenntartója, akkor hosszabb távú garanciát kell vállalnia. Eszerint a zenekarral kötött legalább öt éves közszolgálati vagy támogatási szerződésben az együttes működési és személyi kiadásainak legalább 60%-át finanszíroznia kell. Emellett az önkormányzati kötődés a továbbiakban is megmarad, s az önkormányzat az együttes tárgyévi kiadásainak legalább 5% -át kell, hogy biztosítsa.

! Mi a helyzet azokkal, akik 100%-osan állami fenntartásúak, de éppen ezért nem kerülhetnek bele a központi költségvetési támogatására pályázók körébe, s

nem kötelező feladatot választanak, ezt igyekeznek a kerettel az állam is ösztönözni.

■ *Szintén a kényes kérdések közé tartozott az is, amit most ismét többen felvetettek, hogy az elosztás során ne az átlagos létszám, hanem inkább az számítson, hogy hányan vannak fő- és hányan félállásban foglalkoztatva...*

– Ez az észrevétel teljesen jogos, már a törvény megszületése előtt is vitákat kavart a létszám többféle értelmezése. Az eddigi tapasztalatok azt bizonyították, hogy a törvény szerinti átlagos létszám, mint mérőszám nem igazolta szükségességét, hiszen a zenekarok között gyakorlatilag minimális különbségek jelentkeznek, így semmi különöset, legfeljebb az adott időszak zenei repertoárjának, hangsúlyozom, minimális eltérést mutató tükörképei. Most készítettünk egy olyan javaslatot, ami megpróbálja ezt a létező feszültséget feloldani. Nem teszi általánossá a munkaviszony kötelezettségét, másfelől azonban figyelembe veszi, hogy az adott együttes ténylegesen, és tartós jelleggel milyen létszámot foglalkoztat.

■ *Újdonság a teljesítményértékelési eljárás is...*

– Ez a javaslat többlet-támogatást helyez kilátásba azoknak a zenekaroknak a számára, amelyek belső szabályaikban elfogadják egy ösztönző jellegű, nem kötelező teljesítményértékelési szabályrendszert, amely hozzájárulhat úgy az egyén, mint a zenekar teljesítménye színvonalának javításához.

■ *A javaslatok szerint a foglalkoztatás terén is történnek változások.*

– Igen, hiszen a határozott időre létesített foglalkoztatásnál a továbbfoglalkoztatásra irányuló ígert vagy nemet legkésőbb a szerződés lejártá előtt négy hónappal, írásban kell közölni a munkavállalóval. Ha ezt a munkáltató elmulasztja, akkor köteles a munkavállalót tovább foglalkoztatni. Ha meg akarja hosszabbítani a jogviszonyát, akkor három hónappal a szerződés lejártá előtt részletes ajánlatot kell tenni, s a munkáltató ajánlatára pedig egy hónapon belül kell írásban válaszolnia a munkavállalónak.

■ *A problémás kérdések közé tartozik a kötelező koncertszám, a fizető nézőszám csökkentése is... Akárcsak az, hogy ugyanynak számít a sokadszor ismételt koncert, mint az új darabokat bemutató hangverseny.*

– A törvény közpénz felhasználásra vonatkozik. Így nem lehet figyelmen kívül hagy-

ni, hogy az előadások azért is születnek nagyon jelentős közpénzből, mert ezeket a produkciókat meghallgatja a közönség...

A kérdés, hogy egy-egy néző, s rajta keresztül a zenekar mekkora támogatást kap. Érdemes elgondolkozni azon, hogy mennyibe kerül egy koncert és mennyit fizet ezért a néző... Elképesztő a távolság. Nem véletlen az, hogy egy szimfonikus zenekar bevételei között a fizetőnézőktől származó bevétel az esetek döntő többségében néhány százalékos összeg. Tehát azért az összegért, amelyet az együttesek kapnak, illik bizonyos koncertszámot teljesíteni, s emellett olyan előadásokat kell pódiumra vinni, amelyekre adott létszámú néző jegyet vált. Nagyon szerencsétlen megoldás lenne, a törvény jelenlegi számaival tovább csökkenteni, azt se felejtjük el, hogy itt egy törvényről, a legmagasabb szintű jogszabályról van szó. Nem lehet azt mondani a törvényhozásnak, hogy az egyik évről a másikra kiderült, hogy a zenekarok még ennyit sem teljesítenek, mint amennyit a törvény megfogalmaz. Ugyanakkor a törvény nem kötelezheti a zenekarokat arra, hogy évente hány új művet játsszanak el... A repertoárba nem szólhat bele, inkább igyekeznek pozitív módon ösztönözni – például több új magyar mű előadására, hangfelvételek készítésére – amikor szorzókat alkalmaz. De jogi szempontból nem értem hogy miért baj, ha valaki negyvenszer játssza el ugyanazt, ha van rá közönség? Akkor ennek a fordítottja lenne a helyes, amikor már a második, vagy harmadik előadáson alig van néző...

■ *Nem lenne-e értelme külön összeget is elkülöníteni, hogy az együttesek egyéni teljesítményét honorálják?*

– Amikor forrásokat keresünk, ne feledkezzünk el a jegybevételekhez kapcsolódó adókedvezményről, ez komoly összeg is lehet. A keret adott, nem tudunk arról, hogy ezt bárki emelni akarná. Lehet külön büdzsét bármely célra létrehozni, de ez mindig csökkenti a teljes keretet. S nem vagyok biztos abban, hogy azoktól kellene elvonni még további pénzeket, akik azért a hátukon cipelik a zenei életet. Persze, ha adódik pluszforrás, akkor ezen el lehet gondolkodni... De tartok kicsit attól, hogy ezzel megint a lobbizás nyerne teret. Egyébként úgy vélem, azt, hogy a jelenlegi rendszer mennyire rossz vagy jó, tükrözi az a tény, hogy főleg a budapesti zenekaroknak vannak különböző problémáik, a vidéki együttesek, amelyek az önkormányzati mezőben folytatják a küzdelmeiket, láthatóan nem igényelnek különösebb változtatást. Egy dolgot különösen hangsúlyozni kell. A felosztható pénz, azaz a torta nagysága adott. Minden egyes nagyobbra vágott szelet azt jelenti, hogy a többinek kevesebb jut. Nagyon erősen kell mérlegelni azt, hogy miközben megpróbálunk előnyöket teremteni egyes együtteseknek, vagy igyekezünk kiegyensúlyozni a vélt vagy valós hátrányokat, ez egyben azt is jelenti, hogy azonnal újabb feszültséget generálunk... Ezért mindig mérlegelni kell, hogy melyik érdek erőteljesebb, megalapozottabb...

R. Zs.

FELHÍVÁS – Regisztráció 2010

A 2009-ben regisztrált szervezeteknek
2010. március 31-ig kell új besorolási adatokat szolgáltatni!

A nyilvántartásba vett és besorolt előadó-művészeti szervezet fenntartójának, fenntartó hiányában a szervezet képviselőjének évente kell besorolási adatokat szolgáltatnia a következő évi központi költségvetési támogatás igénybevétele érdekében. 2010-ben a 2011. évi állami támogatás igényléséhez lehet jogot szerezni. Ezt a besorolási adatlap kitöltésével és az Irodához elektronikusan és papíralapon történő beküldésével 2010. március 31-ig tehetik meg. A besorolási kérelemhez (adatszolgáltatáshoz) csak azokat a dokumentumokat kell mellékelni, melyeket az adott kategória besorolási adatlapja jogszabályi előírás alapján tartalmaz. A színház VI. kategória és a zenekar/énekar II. kategória kivételével minden szervezetnek mellékelnie kell az önkormányzati költségvetési rendeletnek a szervezet támogatásra vonatkozó részét, valamint közhasznú szervezetek esetén az önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződés fenntartó, illetve támogató önkormányzat által hitelesített másolatát.

A 2009-ben nyilvántartásba vett és besorolt szervezetek a nyilvántartása vételük és besorolásuk alapjául szolgáló adatokban bekövetkezett változást – a változástól számított 15 napon belül – az Irodának köteles bejelenteni.